

خلیج فارس منطقه‌ی طلایی ایران

• علی زراندوز
• تصویرگر: مصطفی احمدی

ورود اروپاییان غارتگر به خلیج فارس

در دوره‌ی صفویان، اروپاییان از راه رسیدند و موجب حوادث زیادی در خلیج فارس شدند. آنان (پرتغالی‌ها، انگلیسی‌ها و...) که به پیشرفت‌های صنعتی و نظامی رسیده بودند، بر کشتی‌های مجهز سوار شدند تا سرزمین‌های جدید را کشف و ثروت‌های آن‌ها را غارت کنند. اروپایی‌ها موفق شده بودند سرزمین‌های زیادی را در آفریقا، آمریکا و آسیا تصرف کنند. دریانوردان پرتغالی به سواحل خلیج فارس آمدند و جزیره‌ی هرمز را تصرف کردند. راز پیروزی آن‌ها این بود که اسلحه‌ی گرم یعنی توپ و تفنگ داشتند، در حالی که مردم آسیا فقط با شمشیر می‌جنگیدند. پرتغالی‌ها تا زمان شاه عباس، یعنی تا حدود ۱۰۰ سال، در هرمز بودند. عاقبت، شاه عباس فرماندهی خود امام‌قلی خان را به جنگ با آن‌ها فرستاد. امام‌قلی خان توانست پرتغالی‌ها را شکست دهد، قلعه‌ی آن‌ها را تصرف کند و آن‌ها را از خلیج فارس بیرون براند. اکنون روز اخراج پرتغالی‌ها از بندر هرمز، «روز خلیج فارس» نام‌گذاری شده است.

نفت، آهن‌ربای جذب غربی‌ها

کشف نفت موجب هجوم بیشتر غربی‌ها به خلیج فارس شد. نخستین بار، نفت حدود ۱۱۰ سال پیش، در مسجد سلیمان کشف شد. بعد از آن،

شما چقدر با خلیج فارس آشنا هستید؟ از تاریخ و جغرافیای آن چه می‌دانید؟

اگر به نقشه‌ی کشورها نگاه کنید، می‌بینید که در اطراف خلیج فارس، چند کشور قرار دارند. بیش‌ترین ساحل خلیج فارس، در ایران واقع است.

در گذشته، حتی از این هم بیش‌تر بوده است!

خلیج فارس از چند هزار سال پیش محل کسب درآمد و تأمین غذای شهرها و روستاهای اطرافش بوده است. مردم ناحیه‌ی خلیج فارس از سه راه درآمد کسب می‌کرده‌اند: اول، صید ماهی، دوم صید مروارید و سوم، تجارت و جابه‌جایی کالا به نقاط دور و نزدیک. به جز کوسه، دلفین، و مرجان‌های دریایی، حدود ۱۵۰ نوع ماهی هم در خلیج فارس وجود دارد.

در دوره‌ی هخامنشیان، اشکانیان و ساسانیان، بیشتر سرزمین‌های اطراف خلیج فارس جزو ایران بود. کشتی‌هایی عظیم، محصولات شهرها و جزیره‌ها را تا هندوستان و چین حمل می‌کردند و محصولات آنجا را هم به ایران می‌آوردند. بعد از کشف نفت، اهمیت خلیج فارس از این هم بیشتر شد.

آن‌ها، لازم داشتند. در نتیجه، شرکت‌های استخراج نفت به خلیج فارس هجوم آوردند. این ماجرا روزه‌به‌روز ادامه یافت و هنوز هم ادامه دارد. اکنون خلیج فارس محل رفت و آمد صدها کشتی کوچک و بزرگی است که نفت و گاز را از آنجا به مناطق دوردست جهان منتقل می‌کنند. شرکت‌های نفتی در منطقه‌ی خلیج فارس فعال‌اند و دولت‌هایشان برای امنیت آن‌ها نیروهای نظامی و کشتی‌های جنگی به این منطقه می‌فرستند.

در این میان، فعالیت‌های دریایی ایران هم گسترش یافته است؛ از استخراج نفت و گاز گرفته تا نظارت بر صید ماهی و نیز امور مربوط به امنیت مرزهای آبی.

معلوم شد در استان‌های مجاور خلیج فارس مثل خوزستان، هرمزگان و بوشهر نیز نفت وجود دارد. همچنین، در سایر کشورهای اطراف خلیج فارس مثل کویت، بحرین، و قطر نیز نفت یافت شد. مدتی بعد هم کشف گاز در این مناطق، اهمیت خلیج فارس را صدچندان کرد. تا پیش از آن، صید ماهی و مروارید و وجود راه‌های تجاری، علت اصلی توجه دولت‌ها و رفت و آمد کشتی‌ها در خلیج فارس بود، اما کشف نفت، این منطقه را به چنان اهمیتی رسانده بود که به آن، منطقه‌ی حیاتی می‌گویند؛ مثل قلب در بدن انسان!

کشورهای غربی که روزه‌به‌روز در ساختن کارخانه‌ها و تولید اتومبیل و ماشین‌های جنگی می‌افزودند، نفت را به عنوان سوخت مورد نیاز

